

Architektonicko-historický průzkum památky krajinářské architektury

Typ výstupu: N_{met} – Certifikovaná metodika

Autoři: Ing. Přemysl Krejčířík, Ph.D.

prof. Ing. Miloš Pejchal, CSc.

Spolupráce: Ing. Radek Pavlačka

Datum: červen 2015

Kontakt: Zahradnická fakulta Mendelovy univerzity v Brně

Valtická 337, 691 44 Lednice

e-mail: krejcirik@zf.mendelu.cz,

tel.: +420 519 367 275

Výstup vznikl na základě podpory při řešení projektu DF11P01OVV019 – Metody a nástroje krajinářské architektury pro rozvoj území, který naplňuje tematickou prioritu TP 1.4 Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity, financovaného Ministerstvem kultury ČR.

Obsah

I) Cíl metodiky.....	4
II) Vlastní popis metodiky	4
Úvod do problematiky.....	4
Právní rámec	8
Postup prací	8

Textová část

1	Katalogový list	9
2	Anotace	10
3	Úvod	10
3.1	Stanovení rozsahu průzkumu	10
3.2	Vypracování písemného zadání AHP	10
4	Historie objektu	11
4.1	Časová osa vývoje objektu	11
4.2	Podrobná historie objektu - interpretace historického vývoje	11
5	Katalogizace a Interpretace písemných a obrazových pramenů	12
	<i>Historické textové podklady:</i>	12
	<i>Historické obrazové dokumenty - mapy, plány, vyobrazení, fotodokumentace, letecké snímky</i>	13
6	Rozbor objektu	13
6.1	Ideová substance díla	14
6.1.1	Filosofická a programová náplň díla	14
6.1.2	Kompozice díla	15
6.2	Hmotná substance díla	15
6.2.1	Přírodní podmínky	16
6.2.2	Hmotná struktura památek krajinářské architektury	16
7	Hodnocení díla.....	20
7.1	Architektonická hodnota krajinářského díla.....	20
7.2	Kulturně historická hodnota krajinářského díla	20
7.3	Hodnota vegetačních prvků.....	20
7.4	Prvky významné pro ochranu přírody	20
8	Komplexnost a zhodnocení průzkumu, doporučená doplnění, limity.....	21
9	Závady	21
10	Náměty.....	22

Grafická část

11 Grafické vyhodnocení - analýza a interpretace historického vývoje.....	23
11.1 Rozbor programové náplně, provozu a kompozice	23
11.2 Fáze vývoje zahrady	23
11.3 Rozbory detailů.....	23
11.4 Analýza vyobrazení a fotodokumentace	24
11.5 Analýza pasportu vegetačních prvků.....	24
11.6 Srovnávací materiál (doporučeno)	24
11.7 Hodnotné detaily a soubory	24
11.8 H Výkres asanačních nevhodných prvků a závad	24
12 Adjustace.....	25
III) Srovnání „novosti postupů“	25
IV) Popis uplatnění	25
V) Seznam použité související literatury	26
VI) Seznam publikací předcházející vypracování metodiky.....	28

I) CÍL METODIKY

Metodika má být nástrojem pro dostatečně jednotný postup zjištění, shromáždění, utřídění a vyhodnocení informací o konkrétním díle krajinářské architektury, jež je předmětem zájmu památkové péče. Je návodem pro tyto průzkumy, který praxi průzkumů děl krajinářské architektury v ucelené podobě doposud chyběl. Cílem metodiky je plnit úlohu, kterou má v oblasti stavební architektury metodika "Standardní nedestruktivní stavebně-historický průzkum" (Macek, 2001).

II) VLASTNÍ POPIS METODIKY

ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Shromáždění, analýza a objektivní interpretace historických podkladů je prvním krokem k obnově památky. Naši kolegové v oblasti stavebních památek předložili na základě dlouhodobých zkušeností metodiku Standardního nedestruktivního stavebně-historického průzkumu vypracovanou Mackem (Macek, 1997, 2001). Tato metodika je v základních principech aplikovatelná i pro krajinářskou architekturu. V předkládané metodice je základní struktura shodná - vzhledem k příbuznosti oborů, snadnějšímu projednávání, ale i ke kompatibilitě dokumentů. Vlastní obsah jednotlivých průzkumů je upraven pro potřeby krajinářské architektury. Autor metodiky Standardního nedestruktivního stavebně-historického průzkumu souhlasil s přepracováním metodiky pro potřebu krajinářské architektury. Teorii předprojektové přípravy v širším slova smyslu se u nás věnovali i Girsá aj. (2004).

Stavebně-historický průzkum (dále SHP) je specializovaná odborná činnost, jejímž základním úkolem je zjištění, shromáždění, utřídění a zpracování maxima informací o konkrétní stavební památce (souboru památek) zejména pro potřeby památkové péče (Macek, 2001).

Architektonicko-historický průzkum památky krajinářské architektury (dále AHP) je rozšiřující typ průzkumu doplňující standardní SHP o specifika krajinářské architektury. V tomto slova smyslu je to specializovaná odborná činnost, jejímž základním úkolem je zjištění, shromáždění, utřídění a zpracování maxima informací o konkrétní památce krajinářské architektury zejména pro potřeby památkové péče. Problematice obnov památek krajinářské architektury se věnuje tzv. Florentská charta z roku 1981. Její doporučení rozvíjí a interpretuje řada autorů, např. Hennebo (1985), Laird (1994), Bratner (2002), Brands a Loef (2002), de Jong aj. (2006), Hajós (2004, 2006, 2007), Wimmer (2007), Rohde (2008). Velmi cenné informace o použití rostlin v historických zahradách podává Wimmer (2001, 2014).

Rozlehlejší objekty krajinářské architektury mají některá specifika blízká urbanistickým souborům. Rovněž specifika vegetačních prvků, vyplývající z jejich biologické podstaty, jsou jedinečná. Ve všech dílech krajinářské architektury se uplatňují následující:

1. Rostliny jsou proměnlivé v čase, tzn. v průběhu dne, roku a celého života. Z toho vyplývá, že každé posuzování dřevin musí zahrnovat jak hodnocení stávajících vlastností, tak i odhad jejich růstu a vývoje do budoucna, včetně odhadu délky existence v přijatelném stavu, tedy stanovení jejich potenciálu.
2. Rostliny jsou proměnlivé v prostoru, čímž se rozumí zásadní vliv stanoviště na všechny jejich vlastnosti.
3. Potenciál rostlin - daný genetickou výbavou - se může plně uplatnit jen v určitých stanovištních podmínkách, přičemž jejich nevhodnost lze obvykle eliminovat pouze částečně a jen za cenu výrazného zvýšení nákladů. Vztah rostlin ke stanovišti je proto základním předpokladem jak pro pochopení jejich současného stavu, tak odhadu jejich potenciálu.
4. Stanoviště, především půda a mikroklima, je rostlinami do určité míry ovlivňováno a pozměňováno. Rostliny mění prostředí „samy sobě“, ale i sousedním jedincům, v závislosti na své proměnlivosti v čase a prostoru.
5. Ve všech rostlinných prvcích musí docházet k obměně jedné generace organismů za druhou, což je často spojeno se snížením až přerušением jejich funkčnosti. Schopnost odhadnout délku existence v přijatelném stavu je proto základním předpokladem jejich posuzování pro potřeby krajinářské architektury.
6. Za určitých podmínek mají rostliny schopnost regenerace a reprodukce. Dle konkrétní situace to může být vlastnost kladná i záporná. Autoreprodukci může vzniknout dobře využitelná nová generace rostlin, geneticky a „ideově“ blízká originálním rostlinám. Samovolné zmlazování rostlin však často bývá i nežádoucí. Schopnost regenerace a reprodukce významně spoluurčuje potenciál konkrétních rostlinných prvků.

V památkách krajinářské architektury pak k výše uvedeným vlastnostem přistupují specifika související s památkovou hodnotou rostlinných prvků, tedy jejich autenticitou. Specifikem rostlin – jako kompozičního prvku – je v této souvislosti především jejich omezená délka života. Z tohoto důvodu nemůže být originální substance (rostliny z doby založení či vybrané vývojové etapy objektu) základním předpokladem jejich památkové podstaty. Tím je zachování principu, obsaženého v této originální substanci; zmíněný princip může být naplňován stále novými generacemi rostlin. Tato skutečnost však nepopírá hodnotu originální substance! Autenticita rostlin má proto dva aspekty:

- *původnost (originálnost) substance* a z ní vyplývající „hodnota stáří“, tedy kontinuální fyzická existence od zvoleného období v minulosti do současnosti,
- *schopnost nést princip obsažený v původní (originální) substanci* (blíže viz Jordan, 1985; Jordan a Meyer, 1991; Pejchal, 2008, 2011a).

Průzkum má sloužit ke kvalifikovanému rozhodování při péči o historické objekty i k rozšiřování a doplňování obecného poznání. Nesporný význam má průzkum na poli vědeckém, kde často výrazným podílem obohacuje dosavadní znalosti. Jeho výsledky mohou významně napomoci i osvětové a popularizační činnosti (Macek, 2001).

Předmětem SHP je obvykle budova, případně soubor budov v areálu. AHP je metodicky přizpůsoben jak pro průzkum jednotlivých objektů a jejich souborů, tak krajinných památkových zón. Pokud v průběhu zadávání prací či průzkumů vznikne potřeba, je možné standardní průzkum doplnit o průzkumy speciální, zabývající se specifickými otázkami, nutnými pro pochopení zkoumaného objektu. Součástí výstupů AHP je i zadání doplňujících průzkumů. Jelikož jsou většinou spojeny se zásahy do hmotné podstaty památky, bude třeba řešit tuto problematiku samostatně. Typickým doplňujícím průzkumem je archeologický průzkum. V oblasti krajinářské architektury je možné konzultovat průzkumy i s dalšími pracovišti, zabývajícími se např. dendrochronologií, pylovou analýzou či analýzou materiálů.

Uvedené informace jsou získávány průzkumem památky jako hmotného pramene, přičemž jsou využívány zejména znalosti z oboru dějin umění, architektury, ale i zařízení zahradnických staveb, školkařské a pěstitelské postupy při použití rostlin. Významné jsou i specifické technologické postupy v dané památce (každá zahrada má své optimální období stříhání živých plotů, manipulaci s letněnými rostlinami a podobně). I tyto postupy jsou součástí autenticity zahrady a musí být popsány a archivní průzkum jim musí věnovat pozornost. Nedílnou složkou průzkumu je studium příslušných písemných pramenů, týkajících se celé doby existence památky.

Tento souhrn činností s jasně formulovanou náplní je vysoce specifický a vyžaduje samostatnou dlouhodobou odbornou přípravu. Podstatně přesahuje rámec běžné památkové agendy při péči o nemovité památky. Poskytuje kvalifikované předpoklady pro praktickou ochranu památek tak, aby odpovídala současnému stupni rozvoje věd.

Standardní AHP je základní průzkum jednotlivých nemovitých památek, který nemá destruktivní charakter. Navazuje na SHP. Jeho doplnění sondáží, případně dalšími druhy průzkumů je možné provádět až po konzultaci s dotčenými orgány památkové péče a ochrany přírody.

Úkolem průzkumu je:

- 1) shromáždění a vyhodnocení všech dostupných relevantních informací o památce,
- 2) interpretace získaných podkladů,
- 3) specifikace a vytvoření zadání pro navazující průzkumy (specifikace restaurátorů, archeologů apod.).

Metodika AHP úzce navazuje na – současně zpracované – následující metodiky, zaměřené na památky krajinářské architektury:

Olšan, J. aj. Pasportizace památky zahradního umění.

Křesadlová, L. aj. Prostorová analýza památky zahradního umění.

Olšan, J. aj. Identifikace hodnot památky zahradního umění.

Pejchal, M. a Šimek, P. Metodika hodnocení dřevin pro potřeby památkové péče.

SROVNÁNÍ SE SITUACÍ V ZAHRANIČÍ

Nejblíže k metodice AHP má německý „Parkpflegewerk“, který je šířeji zaměřený a není tolik podrobný v analýzách jednotlivých prvků zahrad a parků. Podrobnost analýz není stanovena a záleží na erudici zpracovatele a dostupných podkladech. V AHP jsou stanoveny minimální požadavky na zpracování analýz historických podkladů. V tomto je jedinečnost AHP v pojetí tzv. české památkářské školy, která upřednostňuje v historickém prostředí autentická řešení obnov, podložené podrobnými analýzami historických dokumentů. „Parkpflegewerk“ je komplexním souborem podkladů včetně historických rozborů, na ně navazujících doporučení pro obnovu, plán péče o památku včetně vyčíslení nákladů. Zásady pro vypracování jsou popsány ve dvou publikacích: Meyer (2000) Leitlinien zur Erstellung von Parkpflegewerken für Gartendenkmale, kde jsou stanoveny rámcově jednotlivé kapitoly dokumentu a její práci rozšiřuje sborník věnující se problematice obsahu dokumentace obnovy památky zahradního umění od Volkmann (2005). Podle zásad dokumentu „Parkpflegewerk“ se postupuje při přípravě obnov v Rakousku a Polsku, například při obnově příhraničního parku v Bad Muskau.

PRÁVNÍ RÁMEC

Pro ochranu kulturních památek a historické kulturní krajiny je v České republice výchozím právním nástrojem památkový zákon, z dalších nástrojů jsou nejvýznamnější zákon o ochraně přírody a krajiny a stavební zákon.

Architektonicko-historický průzkum je vymezen těmito ustanoveními:

Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, v platném znění.

Vyhláška č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči změny: 139/1999 Sb., 538/2002 Sb.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 73/2000 Sb.m.s. o sjednání Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 13/2005 Sb.m.s. o sjednání Evropské úmluvy o krajině.

§26 zákona č. 183/2006 Sb. a vyhláška č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti.

Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb.

Doporučené postupy uvádí mezinárodní charty. Obecné principy konzervace a restaurování památek byly definovány *Mezinárodní chartou o zachování a restaurování památek a sídel* (Benátskou chartou) z roku 1964. Historickými zahradami se zabývá *Mezinárodní charta o historických zahradách (Florentská charta)* z roku 1981. Významný je i *Dokument o autenticitě z Nara* z roku 1994. České verze těchto dokumentů viz Poláková (2007).

POSTUP PRACÍ

Nejprve musí být zpracován archivní průzkum pro objekt, ve kterém budou shromážděny všechny dostupné informace. Práci by měl shromáždit profesionální archivář podle zadání krajinářského architekta, se kterým v průběhu průzkumu úzce spolupracuje. Získané a utříděné archivní podklady musí být interpretovány týmem specialistů na jednotlivé obory. Při interpretaci krajinářský architekt úzce spolupracuje s historikem umění,

stavebním architektem, místním zahradníkem objektu a dalšími dotčenými profesemi. Krajinářský architekt syntetizuje a zpracovává závěrečný materiál. Průzkum musí být interpretován multiprofesním zpracováním. Jedině tak může být předložen relativně nezkrácený pohled na památku v celé šíři. Před vypracováním AHP by měly být k dispozici následující podklady:

- pasportizace památky,
- hodnocení dřevin (rostlin) památky,

v optimálním případě též

- prostorová analýza památky a
- identifikace hodnot památky.

Pokud tyto podklady nejsou k dispozici a není je ani možné dodavatelsky získat v průběhu zpracovávání AHP, musí zpracovatel zvážit, zda si je v daném objektu sám schopen získat zjednodušenou formou nezbytně nutné minimum podkladů a informací, např. u vegetačních prvků kvalifikovaným odhadem.

V následujících kapitolách je nejprve představen metodický postup na vypracování textové části a následně grafické části průzkumu.

Textová část

1 KATALOGOVÝ LIST

Obsahuje základní informace, vztahující se zejména k přesné lokalizaci zkoumaného objektu a ke zpracování průzkumu:

název lokality (kraj, bývalý okres, obec, případně její část),

název objektu,

číslo popisné,

jméno a číslo ulice,

evidenční číslo kulturní památky (podle Ústředního seznamu kulturních památek),

číslo(a) parcely (parcel),

investor (objednavatel) průzkumu s celou adresou,

zpracovatelé,

typ průzkumu: standardní, zkrácený, případně specializovaný (např. spolupráce s archeologem, stavebním architektem, restaurátorem a pod., pokud je průzkum zpracováván již ve své první fázi podrobněji, než zde sledovaný standardní Stavebně historický průzkum),
datum vypracování,
data průzkumů.

Uvedená fakta (výběr lze přizpůsobit dle aktuální potřeby) jednoznačně identifikují zkoumanou památku i charakter průzkumu, dále mohou sloužit jako vstupní informace pro další formy zpracování.

2 ANOTACE

Zodpovědný řešitel průzkumu na samostatném listu shrne ve strukturovaném textu výsledky průzkumu.

3 ÚVOD

Úvodní informace má obecně informační charakter. Jejím obsahem jsou vstupní informace, které zpracovatel považuje za důležité zejména vzhledem k formě a rozsahu zpracovaného průzkumu.

V této kapitole informuje o důvodu zpracování průzkumu, o stavu objektu v době průzkumu, případně uvádí odlišnosti od běžné formy standardního průzkumu (vyvolané charakterem zkoumaného objektu).

3.1 STANOVENÍ ROZSAHU PRŮZKUMU

Investor po dohodě se zpracovatelem stanoví rozsah provedeného průzkumu, uvede argumenty k takovému rozhodnutí a stanoví, pokud je to relevantní, doporučení k pozdějším detailnějším průzkumům. Postup je prodiskutován a odsouhlasen orgánem památkové péče.

Přestože se v současné památkové praxi neuvádí podrobnější hierarchické členění než rozdělení na kulturní a národní kulturní památka, je potřebné uplatnit diferencovaný přístup k jednotlivým objektům. Architektonicko-historický průzkum může představovat rozsáhlý a hloubkový exkurz, obsahující i archeologický průzkum, studium zahraničních archivů apod. Je zřejmé, že šíře průzkumu musí odpovídat významu památky a tedy přeneseně efektivitě vynaložených nákladů. Rozsah průzkumu musí být stanoven v zadání od objednatele, které je nedílnou součástí příloh.

Dále se uvede specifický obsah architektonicko-historického průzkumu upraveného pro daný objekt, vycházející z výše stanoveného rozsahu - což je v podstatě zadání. Důležité je zmínit omezení v možnostech průzkumu, aby mohly být případně průzkumy následně rozšířeny.

3.2 VYPRACOVÁNÍ PÍSEMNÉHO ZADÁNÍ AHP

Investor vypracuje písemné zadání popisující cíl, účel a rozsah architektonicko-historického průzkumu. Zadání je nedílnou součástí výsledného elaborátu průzkumu.

4 HISTORIE OBJEKTU

Kapitola obsahuje chronologicky řazený přehled a heslovitou interpretaci písemných zpráv, plánové a obrazové dokumentace, na základě archivního průzkumu konzultované s dalšími profesemi. Věnuje se i informacím o sledovaném objektu v dosud publikované literatuře. Kapitola zachycuje dějiny objektu v celém období jeho existence.

4.1 ČASOVÁ OSA VÝVOJE OBJEKTU

Kapitola zachycuje významné události a mezníky ve vývoji objektu a to formou chronologicky řazených událostí.

V prvním sloupci je uveden časový údaj - rok, rozšířeně datum, časové rozmezí nebo období. Ve sloupci druhém je pak velmi stručný až heslovitý popis události. Takto zpracovaná historie vývoje objektu je jednak rychlou orientací v jeho dějinách, ale také může svou přehledností odkrýt určité trendy nebo časové souvislosti, které zanikají v obsáhlejších textech.

Časovou osu mohou vhodně doplnit schémata zachycující zásadní etapy vývoje objektu.

4.2 PODROBNÁ HISTORIE OBJEKTU - INTERPRETACE HISTORICKÉHO VÝVOJE

Kapitola podrobně a důsledně popíše veškerá zjištění, vycházející z písemných a obrazových pramenů, související s památkou. Dějiny památek krajinářské architektury jsou nedílnou součástí celkového vývoje objektu (hradní, zámecké soubory apod.) a je tedy důležité prezentovat vývoj souboru v celistvosti. Přesto je žádoucí často velmi obsáhlá data o stavbách a dokumentech o hospodaření a životě, jež se váží na objekt památky, zredukovat na údaje ovlivňující pohled na památku krajinářské architektury. Všechny relevantní odkazy budou v této části dokumentace okomentovány.

Stavebně architektonická činnost jakož i ostatní údaje, které se přímo neváží na fakta o krajinářské činnosti, jsou tedy vyselektovány na údaje, které dokreslují hlavní předmět zájmu, nesmí však být ani v této oblasti pominuto nic, co by mohlo ovlivnit objektivní hodnocení.

Naopak data, související s doložením krajinářských aktivit, by měla být velmi podrobně prezentována a uvedena do všech souvislostí.

Pozornost musí být věnována i osobnostem pracujících v zahradách, jako jsou architekti, hospodářští radové, zahradníci a lesníci. Je účelné vypracovat přehled osob pracujících v zahradách s daty jejich působení. Významné je zaznamenat jejich propojení s jinými objekty (např. místa vyučení, předchozí praxe, studijní cesty a podobně).

Při interpretaci historického vývoje nutně dochází k hypotetickým úvahám nebo různým přemostěním více či méně souvislých dat. Je ovšem nutné oddělit a okomentovat co je exaktně doložitelný údaj a co je hypotetické doplnění chybějících článků celkové konstrukce. Z tohoto důvodu se používá pojem „interpretace historického vývoje“.

Interpretace ovšem musí stát pevně na základech výsledků studia historických pramenů. Její význam spočívá v logickém a souvislém výkladu shromážděných zjištění, které je nezbytné jako ucelený názor na památku uplatnit ve strategii ochrany památky. Tato syntéza se provede právě v dokumentaci průzkumu. Pro větší objektivitu zpracovatel průzkumu v rozpracovanosti projedná průzkum s dotčenými orgány památkové péče.

Průzkum v archivech by měl zpracovávat historik, interpretaci výsledků bádání pak specialista na krajinářskou architekturu v úzké spolupráci s historikem.

Odkazy na prameny je v textu nutné citovat dle platné normy a přehled pramenů uvést v kapitole 5 Písemné a obrazové prameny.

5 KATALOGIZACE A INTERPRETACE PÍSEMNÝCH A OBRAZOVÝCH PRAMENŮ

Tato část průzkumu obsahuje komentovaný přehled všech dosažitelných relevantních pramenů, jako jsou písemné dokumenty, literatura, plány, vyobrazení, fotografie a další podklady o sledovaném objektu. Všechny údaje musí být zpracovány podle platných archivních a bibliografických norem.

Macek (2001) doporučuje: „Praxe prokázala, že citace v textu není dostačující. Seznam všech využitých archivních pramenů a literatury rovněž podává spolehlivý přehled o rozsahu práce historika“. Kapitola umožňuje snadnější orientaci při navazujícím hlubším studiu i případném ověřování informací. V seznamu jsou proto uvedeny názvy příslušných fondů v plném znění (na rozdíl od běžných zkratk, užitých v poznámkovém aparátu rešerše). U pramenů je nutné postupovat podle uložení v příslušném archivu, konkrétního fondu a jeho hierarchie.

Prameny je třeba rovněž uvádět podle místa uložení originálu (popřípadě podle jedné ze srovnatelných položek, jako např. u grafiky). Případně lze uvést edice příslušných zobrazení.

Formalizace popisu plánů má vycházet z povahy úkolu. Základní známá forma exaktního popisu plánu je dostatečně známá a je obecně zavedená (viz publikované katalogy řady výstav o architektuře). V rámci průzkumu by měl být uveden obsah plánu podle úsudku historika, dále přepis názvu a všech dalších popisů na plánu, pokud na plánu existují. Uvedeno musí být použité měřítko (pokud je na plánu nějakým způsobem obsaženo). Pro další práci je nezbytně nutné zaznamenat formu zachycení dané architektury (jako minimum je třeba uvést, zda se jedná o půdorys, řez, nárys, jejich kombinaci, axonometrii, perspektivu apod.). Zdůraznit je třeba i formu plánu - exaktní zobrazení, nebo skicovitě návrhy (ať už tvoří samostatný plán nebo jsou uplatněné v rámci rýsovaného zobrazení).“

Pro potřebu krajinářské architektury je nutné vyhodnotit, zda byl plán realizován celý, nebo pouze z části. Dochované části řešení by měly být slovně popsány a interpretovány i v návaznosti na grafickou přílohu.

Protože je popis historických map náročný, je vhodné vyhotovit v této kapitole katalog plánů a jejich popis umístit na list s historickým plánem, včetně odkazů a legendy.

U zahrad, parků i krajiny je někdy obtížné dohledat mapové podklady či archivní fondy. Pokud nelze podklady získat, je nutné tuto skutečnost uvést. Obdobně je možné získat informace o literatuře, která není v době zpracování průzkumu dostupná. Cílem je shromáždit maximum odkazů, které mohou být využity později.

HISTORICKÉ TEXTOVÉ PODKLADY:

Aktový materiál – z dostupných archivních fondů.

Zpracované průzkumy – dendrologické, památkové péče, archeologické, slohové, časové...

Literatura faktu, beletrie, poezie...

Jiné textové zprávy – například doboví průvodci, noviny, články v časopisech apod.

Využití literárních pramenů s údaji o době introdukce cizích dřevin na naše území a o době vzniku kultivarů. Viz např. Svoboda (1976, 1981), Pejchal a Krejčířík (2010, 2012), Krüssmann (1976 - 1978, 1983). Využití případných pramenů s údaji o druhové skladbě dřevin ve srovnatelných objektech.

Součástí průzkumu musí být vyhodnocení archivních a literárních podkladů věnujících se historii pěstovaného sortimentu rostlin v objektu, pokud jsou dostupné. Významným zdrojem novějších údajů o dřevinách památek krajinářské architektury jsou především publikace následujících autorů: Hieke (1984a,b, 1985), Kříž (1971, 1978), Pacáková aj. (1999). Významné jsou i údaje o školkách, ze kterých se nakupovalo, místa introdukce, kontakty na ostatní zahrady a zahradnictví.

Aktuální fotografická, případně kresebná dokumentace. Při průzkumu významných objektů může být vypracováno srovnání současné fotografie s historickými záběry stejného místa. Jedná se však o poměrně časově náročnou práci. Fotografie se srovnávají vedle sebe s popisem změn oproti historické fotografii s popisem, seznamem a případně grafickým zachycením umístění jednotlivých záběrů.

HISTORICKÉ OBRAZOVÉ DOKUMENTY - MAPY, PLÁNY, VYOBRAZENÍ, FOTODOKUMENTACE, LETECKÉ SNÍMKY

Indikační skica – základní plánový podklad, především pro naše historické parky. Mnohdy se jedná o první nebo i jediný historický mapový podklad k objektu. Skica je jedinečným dokladem, protože zachycuje realitu zpracovanou vojenskými geodety, tedy relativně nezkrášený pohled.

Historické plány a mapy – významnější objekty mají zpracovanou historickou dokumentaci v podobě dobových plánů. Někdy se může jednat pouze o návrhy, které nebyly nikdy realizovány nebo jen částečně. V analytické části se tato skutečnost musí prověřit. Pozornost je nutné věnovat i změnám v katastrálních mapách.

Historická vyobrazení – veduty, skici, grafické listy, obrazy atd. Opět je nutné prověřit a komentovat možnou reálnost zachycenou na předloze.

Historická fotodokumentace – významný doklad, který zachycuje reálnou skutečnost. Významnou pozornost je nutné věnovat především rodinným albům, která často zachycují rodinu na zahradě. Pokud je možné shromáždit několik fotografií jednoho místa, je vhodné srovnat časovou posloupnost fotografií a popsat je.

Historické letecké snímky – od druhé poloviny třicátých let minulého století je naše území letecky fotografováno. Ze snímků lze vyčíst historickou kompozici.

Pokud jednotlivá část výše uvedeného přehledu neexistuje nebo není dohledatelná, je tak výslovně uvedeno.

6 ROZBOR OBJEKTU

Zde se uvádí výchozí podrobná charakteristika a popis objektu na základě průzkumu současného stavu provedeného v terénu a studia pramenů. Situace širších vztahů, charakteristika dispozice objektu, jeho náplně, provozu a kompozice. Případný informativní rozbor dalších objektů či jejich prvků, pokud mají určitou významovou vazbu ke zkoumanému objektu a nejsou předmětem daného průzkumu.

Popis vlastního objektu průzkumu v jeho vrstevnatosti složené z ideové a hmotné substance.

6.1 IDEOVÁ SUBSTANCE DÍLA

Ideová substance díla je soubor idejí hmotné i nehmotné podstaty díla. Zahrnuje jak principy krajinářského konceptu, východiska pěstění a péče, tak definice nehmotných hodnot - filosofické sdělení, komponovaný program, atmosféru apod.

6.1.1 FILOSOFICKÁ A PROGRAMOVÁ NÁPLŇ DÍLA

V kapitole je popsána filozofie a programová náplň objektu. Interpretace umělecko-filosofického rozměru díla vychází jak z průzkumů a analýz aktuálních poznatků, tak komentování předešlých interpretací, s odkazy na jejich prameny.

6.1.2 KOMPOZICE DÍLA

Kapitola popisuje aktuální kompozici objektu. Pokud prošel objekt vícero vývojovými etapami, věnuje se pozornost všem, které se alespoň částečně dochovaly do současnosti. To nevylučuje zmínění souvislostí s etapami, nebo jejich částmi, které se “fyzicky” nedochovaly.

Postupuje se od základního kompozičního schématu celého díla až po jednotlivé kompoziční prvky. Rozsáhlé a složité kompozice je účelné rozčlenit na nižší kompoziční jednotky ve více hierarchických úrovních, např. dle metodiky *Olišan, J. aj. Prostorové analýzy památky zahradního umění*, která je vymezuje následovně:

- *areál*, (širší území například Lednicko-valtický areál)
- *hlavní kompoziční jednotky*:
 - objekt (kompoziční jednotka 1. řádu), (například Lednický park)
 - hlavní kompoziční jednotka nižšího řádu (kompoziční jednotka 2. řádu),
- *dílčí kompoziční jednotky*:
 - dílčí kompoziční jednotky 3. až x. řádu,
- *kompoziční prvek*.

Lze uplatnit i na obdobných principech navržené členění metodiky *Pejchal, M. a Šimek, P. Metodika hodnocení dřevin pro potřeby památkové péče*, zvláště pokud byly dle ní získány podklady pro zpracování AHP. V málo rozsáhlých a kompozičně jednoduchých dílech nemusí být potřebné vymezovat kompoziční jednotky vyšších řádů.

U vegetačních prvků je třeba věnovat pozornost nejenom jejich hmotovému uspořádání, ale i jejich „vnitřní“ kvalitě, dané typem prvku a jeho celoročním působením, odvozeným především od jeho prostorové struktury, způsobu uplatnění taxonů rostlin a způsobu pěstování.

Textová část kapitoly je úzce propojena se schématy kompozice, které jsou součástí grafické části. Měla by zde být obhájena zvolená míra abstrakce, rozdělení na podstatnější a méně podstatné rysy, uvedeny odkazy na historické dokumenty.

6.2 HMOTNÁ SUBSTANCE DÍLA

Hmotná substance díla je soubor přírodních podmínek lokality a všech kompozičních prvků, tvořících hmotnou podstatu díla. V této kapitole je popsána a zhodnocena její historická autenticita.

6.2.1 PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

Základní rešerše popisující přírodní podmínky objektu se zvýrazněním relevantních limitů pro krajinářskou architekturu. Obvykle se v rešerši popisují tyto charakteristiky stanoviště:

- reliéf,
- geologické a pedologické podmínky,
- hydrologické podmínky,
- klimatické podmínky,
- fytoecologická charakteristiku biotopu,
- zoologická charakteristiku biotopu.

V opodstatněných případech se odůvodní nutnost hlubšího průzkumu v dalších stupních dokumentace.

6.2.2 HMOTNÁ STRUKTURA PAMÁTEK KRAJINÁŘSKÉ ARCHITEKTURY

Pro vytvoření AHP je optimální mít k dispozici pasport památky, nejlépe dle metodiky *Olšan, J. aj. Pasportizace památky zahradního umění* (metodika PAZU). Pokud tyto podklady nejsou k dispozici a není je ani možné dodavatelsky získat v průběhu zpracování AHP, musí zpracovatel zvážit, zda je sám schopen v daném objektu tyto podklady v potřebném rozsahu a podrobnosti zajistit.

Strukturální prvky metodiky PAZU jsou v *Modelu klasifikace hmotné struktury památek zahradního umění* (viz tab. č. 1) hierarchicky uspořádány do 2 složek (složka přírodní a složka umělá), které se dále dělí do celkem 4 kategorií a 9 funkčních skupin typů:

- *složky* – zahrnují entity sourodé z hlediska podílu materie přírodního původu a míry tvůrčího vstupu člověka,
- *kategorie* – obsahují entity vyznačující se specifickou kombinací jejich materie a funkce a míry či charakteru tvůrčího vstupu člověka,
- *funkční skupiny* – zahrnují typy strukturálních prvků památky zahradního umění, jež jsou sourodé z hlediska své funkce ve struktuře památky zahradního umění.

Tab. č. 1 Model klasifikace hmotné struktury památek zahradního umění (Olšan, J. aj. Pasportizace památky zahradního umění)

Složka	Kategorie	Funkční skupiny typů strukturálních prvků
Složka přírodní Entity vyznačující se relativně nízkou mírou utváření lidskou činností a vysokým podílem přírodní materie	Kategorie entit dominantně tvořených vodou	Strukturální prvky vodní
	Kategorie entit dominantně tvořených reliéfem	Strukturální prvky reliéfu
	Kategorie entit dominantně tvořených vegetací	Strukturální prvky vegetační
Složka umělá Entity vyznačující se relativně vysokou mírou utváření lidskou činností a relativně nízkým podílem materie přírodního původu	Kategorie entit - výsledků architektonické, stavební, umělecké, umělecko-řemeslné a výrobní činnosti člověka	Díla pozemního stavitelství
		Díla dopravního stavitelství
		Díla vodohospodářského stavitelství
		Díla inženýrského stavitelství
		Díla umělecká a umělecko-řemeslná
		Vybavenost památek zahradního umění

Podrobněji se třídění jednotlivých prvků v památkách krajinářské architektury věnují Olšan aj. ve výše uvedené metodice v „Třídníku strukturálních prvků památek zahradního umění“.

U jednotlivých prvků se uvádí: název, lokalizace s odkazem na výkres, architekt stavby, datum vzniku a výstižný popis prvku, zhodnocení jeho postavení v kompozici, včetně popisu materiálové charakteristiky, vazby na architekturu či jiné objekty, dosavadní funkční využití, stavebnětechnický stav. U jednotlivých prvků se uvádí jen relevantní údaje a postupuje se podle metodiky *Standardní nedestruktivní stavebně-historický průzkum* (Macek, 2001).. Tento obsah popisu platí pro jiné než vegetační prvky, ty mají specifický popis, viz dále.

6.2.2.1 VEGETAČNÍ PRVKY

Definice:

Vegetační prvek (VP) je základní prostorotvorná složka díla krajinářské architektury. Je určen fyziognomií (vzhledem), prostorovým uspořádáním rostlin a způsobem pěstování (Šimek, 2001).

Klasifikace vegetačních prvků (Pejchal a Šimek, 2012):

Klasifikační systém vegetačních prvků je primárně založen na kombinaci životní formy (fyziognomie) a prostorového uspořádání rostlin (tab. č. 2). Způsob pěstování se promítá do této klasifikace vymezením konkrétních VP (např. tvarovaný strom, tvarovaný živý plot, záhonové růže).

Základní rozdělení:

- primární VP – představují, vztaženo ke kompozici, základní prostorotvorné složky (kompoziční prvky) díla krajinářské architektury:
 - jednoduché VP – tvořené pouze jedním jedincem,
 - složené VP – soubor jedinců stejné životní formy (stromy, keře, trvalky, letničky), např. stromořadí, letničkový záhon...,
 - kombinované VP – soubor jedinců několika různých životních forem, např. porost stromů s podrostem keřů či trvalek,
- sekundární VP – jedinci tvořící složený či kombinovaný VP.

Tab. č. 2 Odvození struktury vegetačních prvků podle životní formy, fyziognomie a podle prostorového uspořádání rostlin

oborové označení (životní forma)	prostorové uspořádání – oborově používané označení		
	bod	linie	plocha (objekt)
letničky (terofyty)	solitérní letnička	popínavá letnička liniová výsadba l.	letničkový záhon
trvalky (chamaefyty) (hemikryptofyty)	solitérní trvalka	popínavá trvalka liniová výsadba t.	trvalkový záhon trávník bylinné společenstvo
keře (fanerofyty)	solitérní keř	živý plot	skupina nebo porost keřů záhony růží
líány (fanerofyty)	popínavá dřevina solitérní	popínavé dřeviny rozprostřené lineárně	popínavé dřeviny rozprostřené plošně
stromy (fanerofyty)	solitérní strom	stromořadí	skupina stromů porost stromů
	jednoduché VP	složené (nebo kombinované) VP	

Pro potřeby AHP je optimální mít k dispozici:

- *pasport VP památky*, nejlépe dle metodiky *Olšan, J. aj. Pasportizace památky zahradního umění* (metodika PAZU), poskytující především údaje o typu VP, jejich lokalizaci a kvantitativních údajích;
- *hodnocení (inventarizace) dřevinných VP*, nejlépe dle *Pejchal, M. a Šimek, P. Metodika hodnocení dřevin pro potřeby památkové péče*, která zahrnuje – vedle základního modulu (dendrologického průzkumu), přinášejícího, mimo jiné, i kvalitativní údaje o dřevinách – také rozšiřující modul, zaměřený na specifické potřeby památkové péče (dva aspekty autenticity dřevinných prvků a jejich význam v kompozici);
- *hodnocení (inventarizace) bylinných VP*.

Pokud tyto podklady nejsou k dispozici a není je ani možné dodavatelsky získat v průběhu zpracovávání AHP, musí zpracovatel zvážit, zda je sám schopen v daném objektu tyto podklady v potřebném rozsahu a podrobnosti zajistit. Ve většině případů je dostačující hodnocení na úrovni primárních VP.

U jednotlivých VP se uvádí:

- *identifikační atributy*, stanovující totožnost prvku a umožňující spojení textové a výkresové části; jejich součástí je i typ prvku a jeho taxonomická skladba;
- *dendrometrické atributy*, specifikující velikostní parametry prvku;
- *popisné atributy*, blíže specifikující VP či souvislosti jeho existence;
- *kvalitativní atributy*, sloužící především k vyjádření funkčnosti prvku a odhadu jeho stability a další perspektivy; klíčové místo mezi nimi zaujímá souhrnný atribut *sadovnická hodnota*, u složených a kombinovaných prvků pak ještě *dendrologický potenciál*, vyjadřující jejich schopnost zajistit stabilitu kompozice – toto hodnocení je velmi účelné provést i pro vyšší úrovně kompozičních jednotek v objektu, případně až pro objekt jako celek;
- *autenticita VP*, vyjádřená ve svých dvou aspektech:
 - *původnost (originálnost) substance* a z ní vyplývající „hodnota stáří“, tedy kontinuální fyzická existence od zvoleného období v minulosti do současnosti,
 - *schopnost nést princip obsažený v původní (originální) substanci*, daná vhodností taxonu či taxonů, správnou lokalizací prvku a odpovídajícím způsobem jeho pěstování, stáří zde nehraje roli;
 - *význam prvku v kompozici*, ať kladný či záporný, vyplývající z jeho lokalizace, klasifikovaný dle významu pro jednotlivé hierarchické úrovně kompozičních jednotek.

Podrobnější charakteristika jednotlivých atributů viz *Pejchal, M. a Šimek, P. Metodika hodnocení dřevin pro potřeby památkové péče*.

Současné technologie (GIS) umožňují provádět výběry jak v rámci jednotlivých atributů (např. u taxonu, u sadovnické hodnoty a u věkové kategorie), tak i pro kombinace několika atributů (např. taxonu a sadovnické hodnoty či taxonu a věkové kategorie). To umožňuje získat cenné informace jak o současném stavu a možném budoucím vývoji VP, tak o jejich vývoji v minulosti.

7 HODNOCENÍ DÍLA

Z výše uvedených podkladů zpracovatel provede hodnocení objektu úpravy. Hodnocení má textovou a mapovou část (při jejím zpracování se postupuje podle kapitoly 11) a hodnotí se jednotlivé složky:

7.1 ARCHITEKTONICKÁ HODNOTA KRAJINÁŘSKÉHO DÍLA

Kapitola začlení dílo do kontextu slohového vývoje. Zhodnotí uměleckou i řemeslnou stránku díla, popřípadě vyzdvihne jisté podobnosti nebo originalitu slohově příbuzných objektů apod. Je nanejvýš žádoucí dílo zařadit (pokud je to možné) do souvislostí s tvorbou v regionu či charakterizovat jeho širší dosah.

7.2 KULTURNĚ HISTORICKÁ HODNOTA KRAJINÁŘSKÉHO DÍLA

Vyjadřuje se jak hodnota stáří objektu, tak jeho společenská, kulturní a vědecká hodnota. V kapitole je potřeba upozornit na konkrétní skutečnosti, které naplňují některé z výše uvedených aspektů hodnoty díla.

7.3 HODNOTA VEGETAČNÍCH PRVKŮ

Okomentují se závěry z kapitoly 6.2.2.1. Pro vypracování AHP je nutný pasport (VP, technických a dalších prvků) jako základní podklad, nad kterým vznikají další analýzy.

Smyslem této kapitoly je taxativní soupis prvků, detailů a souborů prvků, které jsou autentické, vytváří jedinečné kompozice a charakteristické použití rostlin v daném objektu. Jsou neoddělitelnou, nepostradatelnou součástí hodnoty díla a zaslouží si při obnově zvláštní pozornost. Tento soupis je evidencí, zaručující přehled a ochranu vyjmenovaných prvků. Kapitola je v grafické části doplněna fotodokumentací s číselným odkazem.

7.4 PRVKY VÝZNAMNÉ PRO OCHRANU PŘÍRODY

Cílem je vymezit prostor pro chráněné organismy a stanovit podmínky pro budoucí management péče tak, aby umožnil trvalou udržitelnost krajinářského objektu. Objekt chráněný podle památkového zákona, jako plocha

kulturního významu, musí mít jednoznačně stanoven management péče respektující požadavky ochrany přírody tak, aby nebyly ohroženy kulturní hodnoty celku.

V mapovém výstupu hodnocení objektu se vyznačí nejvýznamnější lokace (např. stromy, louka, podrost) u nichž je jednoznačně prokázán výskyt chráněných organismů. Místo výskytu se vyznačí do mapy s jedinečným identifikátorem. V tabelárním výčtu prvků se jménem a popisem chráněného organismu, včetně popisu jeho ideálních nároků pro zdárný vývoj včetně způsobu návrhu možné péče o tento druh a jeho habitat.

Ekologicky významný prvek

- **bodový prvek** - základní jednotka vymezená v mapě bodem
například strom jako habitat pro vývoj xylofágního hmyzu či na dutiny vázané organizmy jako jsou doupní ptáci, veverka atd.
- **liniový prvek** - základní jednotka vymezená v mapě linií
například stromořadí, břehové porosty.
- **plošný prvek** - vymezený v mapě plošnou značkou
porost bramboříku nachového, rybník s výskytem leknínu bílého a podobně.

V textovém komentáři se vypíší obecné limity pro další péči o park jako celek. Tyto limity budou zohledněny jednak při vypracovávání podkladů pro obnovu v dalších stupních projektové dokumentace, ale i při vypracování managementu péče o objekt. Vlastní rozhodnutí, jak s prvkem či plochou v procesu plánování naložit, bude stanoveno v jednotlivých stupních následné projektové dokumentace a jejího projednání dle zákona.

8 KOMPLEXNOST A ZHODNOCENÍ PRŮZKUMU, DOPORUČENÁ DOPLNĚNÍ, LIMITY

Navazuje se na kapitulu 3.1. Stanovení rozsahu průzkumu. Kapitola zhodnotí provedený průzkum z hlediska jeho úplnosti a dokončenosti s ohledem na význam objektu. Uvedou se případná doporučení pro doplnění průzkumů o v té době nepřístupné zdroje.

Kapitola nebo její vybraný obsah se může za jistých okolností stát součástí budoucí strategie památkové péče pro daný objekt.

9 ZÁVADY

V kapitole jsou označeny a popsány závady, které autor průzkumu označuje jako nevhodné, znehodnocující památku apod. Výstupem je výkres, tabelární výčet a jednoznačná identifikace závad narušujících dle mínění zpracovatele průzkumu památku.

10 NÁMĚTY

V této kapitole se na základě předchozích rozborů stanoví strategie památkové péče na budoucí vývoj objektu. Základní limity a principy strategie památkové péče pro daný objekt jsou komentářem obsahu grafických příloh v kapitole 11. a spolu s nimi tvoří neoddělitelný soubor.

Kapitola uvede souvislosti, které vedly ke zvolené strategii a stručně označí, které závěry architektonicko-historického průzkumu pokládá za stěžejní a tedy za podklady pro vypracování následných projektů rozvoje objektu. Tím jsou myšleny jak grafické, tak textové části, které jsou doporučeny ke schválení jako závazný materiál.

Nepostradatelnou částí je popis schématu rozvoje kompozice, obhajoba zvoleného řešení okomentovaného na základě historických průzkumů.

Zpracovatel průzkumu zde ve formě doporučení vyjadřuje náměty významné pro další poznání objektu, pro jeho další existenci a funkční i estetické uplatnění.

Formuluje zásady zpracované na základě detailního poznání objektu a vyjadřující charakteristiku stavu a využití objektu, případně navrhuje úpravy či změny využití vycházející z hodnocení památky.

Specifikuje přesné zadání pro další průzkumy, které mají být provedeny před započítím projekčních prací. Tato část vyjadřuje mínění zpracovatele průzkumu, nemůže nahrazovat vyjádření dotčených orgánů památkové péče ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb.

Významným prvkem ovlivňujícím zásahy do vegetace je přítomnost živočichů vázaných na kulturní prostředí parků a zahrad.

Grafická část

11 GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ - ANALÝZA A INTERPRETACE HISTORICKÉHO VÝVOJE

Interpretace hodnoty díla je graficky vyjádřena na těchto grafických podkladech:

11.1 ROZBOR PROGRAMOVÉ NÁPLNĚ, PROVOZU A KOMPOZICE

Rozbor programové náplně, kompozice a provozu včetně zachycení relevantních historických pohledů a průhledů, byť dnes neexistujících nebo znehodnocených. Nejnáročnější a také nejzajímavější část dokumentace. Výsledky mohou překvapit i v obecně známém objektu, kdy se objeví nelogičnosti, které se v průběhu vývoje zahrady přes původní kompozici navrstvily. V konečném hodnocení by měly být tyto překryté významy popsány, zhodnoceny a navrženo jejich případné odstranění. Viz obr. č. 1.

Doporučený výstup: výkres v měřítku 1:500.

11.2 FÁZE VÝVOJE ZAHRADY

Grafické zachycení vývoje jednotlivých částí. Ideální je zpracování systémem superprojekce - překrytí všech významných plánů přes sebe. Například v grafickém programu podporujícím zobrazení vrstev přes sebe a následné vytištění na průhledné fólie. Ve větších objektech je vhodné i převedení dispozice do jednotné grafiky a porovnání obrázků vedle sebe. Viz obr. č. 2.

Smyslem schémat je přehledná grafická prezentace podstaty konceptu / kompozice krajinářského díla a jeho vývoje či změn v průběhu historického vývoje. Počet schémat odpovídá počtu jednotlivých etap nebo období, kdy koncept doznal podstatných změn. Většinou se jedná o slohovou přestavbu, ale může se jednat i o jiné zásahy, například změnu hranic objektu či výrazný zásah do porostů.

Schéma by mělo být velmi zjednodušenou abstrakcí kompozice, ve které se objeví nejpodstatnější prvky, základní struktura matrice apod.

Důležité je zvolit stejnou grafickou formu pro všechny schémata, prezentující jednotlivé na sebe navazující etapy vývoje, stejné měřítko i orientaci, aby změny byly lehce rozpoznatelné. Tato metoda často odkryje skryté souvislosti či důvody změn, nebo odhalí samu podstatu konceptu.

Při vypracování schémat je potřeba uplatnit vysokou míru abstrahování sledovaného konceptu, čili odlišit hodnoty základní, podstatné od prvků doplňujících a odvozených. Touto diferenciací se určuje hierarchie jednotlivých atributů kompozice. To znamená, že označujeme prvky, které jsou pro existenci a udržení hodnoty kompozice určující a prvky je doplňující. V textové části – v kapitole Hodnocení díla – to bude okomentováno a pro prvky doplňující pak stanovena kritéria a možnosti uplatnění.

Rovnocenné je schéma současného stavu, které stejnou formou prezentuje zachovalost nebo erozi kompozice a je často podporou v konfrontaci s původním stavem k obhajobě základní ideje obnovy či jiného způsobu rozvoje objektu.

Doporučený výstup: schéma na výkresu A3 (nebo dle potřeby).

11.3 ROZBORY DETAILŮ

Pokud si to situace vyžádá, je možné u výše uvedených hodnocení řešit pouze určité části zahrady (například změny parterů, záhonů atd.). V některých případech bývá historická dokumentace řešena pouze pro daný detail, který je nutné zasadit do celku. Viz obr. č. 3.

Doporučený výstup: schéma na výkresu A3 (nebo dle potřeby).

11.4 ANALÝZA VYOBRAZENÍ A FOTODOKUMENTACE

V popisu obrazové přílohy je vhodné zachytit významné detaily přímo v obrázku. Tímto způsobem se dají popisovat a dokladovat jednotlivé druhy rostlin v použité kompozici, od skupin dřevin po záhony bylin. Z použité fotodokumentace je možné velmi dobře zachytit jednotlivé druhové složení skupin včetně jejich estetického působení (barvy, textury, struktury atd.). Viz obr. č. 4.

Doporučený výstup: schéma na výkresu A4 (nebo dle potřeby).

11.5 ANALÝZA PASPORTU VEGETAČNÍCH PRVKŮ

Původnost vegetačního prvku v kompozici.

Historická vhodnost vegetačního prvku.

Význam vegetačního prvku v kompozici.

Doporučený výstup: výkres v měřítku 1:500.

11.6 SROVNÁVACÍ MATERIÁL (DOPORUČENO)

Naše parky a zahrady reagovaly na světový vývoj jednotlivých slohů s určitým odstupem. U většiny lze hledat myšlenkové i dispoziční paralely nejen v našem prostředí, ale i v zahraničí. Upozornění na tyto paralely může být podnětné pro navazující stupně projektové dokumentace.

Doporučený výstup: schéma na výkresu A3 (nebo dle potřeby).

11.7 HODNOTNÉ DETAILY A SOUBORY

Výkres označí hodnotné prvky objektu s číselným odkazem na pojmenování v legendě. Prvek je označen barevně podle přiřazení ke slohovému období nebo podle jiných časových period. Pokud půjde o členění podle slohových období, barevná škála bude shodná s metodikou Standardní nedestruktivní stavebně-historický průzkum (Macek, 2001). Pro označení jiného členění na vývojové etapy (dle stavebních fází, které nekopírují přesně slohové proměny, autorské vstupy apod.) je zvolena individuální legenda.

Doporučený výstup: výkres v měřítku 1:500.

11.8 H VÝKRES ASANACÍ NEVHODNÝCH PRVKŮ A ZÁVAD

Výkres označí nevhodné prvky a závady v objektu s číselným odkazem na pojmenování v legendě.

Doporučený výstup: výkres v měřítku 1:500.

12 ADJUSTACE

Pro adjustaci průzkumu je vhodné použít standardní formát A4 (A3) s maximem podkladů vřítých do jednoho dokumentu v pevných deskách. Mapové podklady mohou být na výkresech v příloze. Předpokládá se odevzdání dokumentace v elektronické podobě (např. na nosiči CD-ROM) ve formátu Adobe Acrobat /PDF.

III) SROVNÁNÍ „NOVOSTI POSTUPŮ“

Důležitým hlediskem při obnově památek krajinářské architektury je shromáždění, analýza a objektivní interpretace historických podkladů. Naši kolegové v oblasti stavebních památek předložili na základě dlouhodobých zkušeností metodiku Standardního nedestruktivního stavebně-historického průzkumu vypracovanou Ing. Petrem Mackem (Macek 2001). Tato metodika je v základních principech aplikovatelná i pro krajinářskou architekturu. Přístup k průzkumu stavební památky, která je neživá, se výrazně liší od dynamicky se vyvíjejícího souboru neživých a obzvláště pak živých prvků krajinářského díla, především ve stanovení památkové strategie. Absence návodů a postupů byla suplována průzkumy historiků, kteří vypracovali průzkum na vysoké rešeršní úrovni, ale vlastní aplikace na vegetační prvky chyběla. Proto je návrh nové metodiky založen na nutnosti multiprofesního přístupu, kdy krajinářský architekt sestaví tým dotčených profesí a jejich práci koordinuje a vypracovává souborné dílo, jež je syntézou spolupracujících profesí. Autor metodiky SHP souhlasil upravením metodiky pro potřebu krajinářské architektury.

IV) POPIS UPLATNĚNÍ

Metodika je určena pro výkonné pracovníky památkové péče jako vodítko pro zadávání vypracování průzkumů ve specifickém prostředí památek krajinářské architektury. Hlavní cílovou skupinou jsou zpracovatelé relevantních průzkumů, tedy pracovníci památkové péče, krajinářští architekti, architekti, archiváři, historici umění, ekologové a další profese zúčastněné na průzkumech.

Metodika se uplatní v předprojektové přípravě obnovy památek krajinářské architektury. Výsledný průzkum je uceleným souborem informací odrážejících stav současného poznání památky, ale i souborem informací přehledně uspořádaným pro další bádání. Průzkum nalezne uplatnění i v managementu péče o daný objekt.

V) SEZNAM POUŽITÉ SOUVISEJÍCÍ LITERATURY

- Brands, B., Loeff, K. Jenseits der Ästhetik. *Topos*, 40, 2002, s. 61–69.
- Bratner, W. Lebendige Substanz - Bild und Original in der Gartendenkmalpflege [online]. *kunsttexte.de*, 2002, č. 2, s. 1–5. [cit. 2008-8-20]. <<http://www.kunsttexte.de/download/denk/bratner.PDF>>.
- Girsa, V., Holeček, J., Jerie, P., Michoninová, D. *Předprojektová příprava a projektová dokumentace v procesu péče o stavební památky*. Národní památkový ústav. Odborné a metodické publikace, svazek 27, Praha 2004.
- Hajós, G. Gartendenkmalpflegerische Prinzipien und Erfahrungen im UNESCO Weltdenkmal Schoenbrunn. *Die Gartenkunst*, 16, 2004, č. 1, s. 103–112.
- Hajós, G. Der historische Garten - Ein Ort des Wandels oder ein Ort der Erinnerung? : gefährliche Perspektiven für die Denkmalpflege. *Die Gartenkunst*, 18, 2006, č. 2, s. 385–394.
- Hajós, G. „Rekonstruktion“ in der Gartendenkmalpflege, eine Problemstellung. In *Rekonstruktion in der Gartendenkmalpflege*. Hannover: Zentrum für Gartenkunst und Landschaftsarchitektur (CGL), Leibniz Universität Hannover, 2007, s. 18–25.
- Hennebo, D. *Gartendenkmalpflege*. Stuttgart: Verlag E. Ulmer, 1985, 393 s.
- Hieke, K. *České zámecké parky a jejich dřeviny*. 1. vyd. Praha: SZN, 1984a, 459 s.
- Hieke, K. Dřeviny českých a moravských zámeckých parků. Aktuality Výzkumného a šlechtitelského ústavu okrasného zahradnictví v Průhoncích: řada Sadovnictví, krajinářství, 1984b, 146 s.
- Hieke, K. *Moravské zámecké parky a jejich dřeviny*. Praha: SZN, 1985, 307 s.
- Jong, E. A. de - Schmidt, E. - Sigel, B. *Der Garten - ein Ort des Wandels: Perspektiven für die Denkmalpflege*. Zürich: Institut für Denkmalpflege an der ETH, 2006, (Veröffentlichungen des Instituts für Denkmalpflege an der ETH Zürich 26), 280 s. ISBN 3728130338.
- Jordan, P. Zur Behandlung von Gehölzbeständen in historischen Freiräumen. In Hennebo, D. *Gartendenkmalpflege*. Stuttgart: Ulmer, 1985, s. 254–281.
- Jordan, P., Meyer, C. Methoden der Baumbestandsentwicklung, dargestellt am Beispiel von Parkpflegewerken. In *Osnabrücker Baumptlegetage 1991*. Osnabrück: NWA, 1991, s. 3.1 - 3.31.
- Kříž, Z. *Významné parky Jihomoravského kraje*. 1. vyd. Brno: Blok, 1978, 624 s.
- Kříž, Z. *Významné parky Severomoravského kraje*. 1. vyd. Ostrava: Profil, 1971, 319 s.
- Laird, M. "Conjectural Replanting" : Leitlinien zur Wiederbeplanzung historischer Gärten aufgrund von Analogieschlüssen. *Die Gartenkunst*, 6, 1994, č. 2, s. 320–343.
- Meyer, M.M. Leitlinien zur Erstellung von Parkpflegewerken für Gartendenkmale. s. 55-70, in: *DGGL Arbeitskreis Historische Gärten; Historische Parks und Gärten – Denkmalgerechte Parkpflege*, Neustadt 2000. ISBN 3-0006846-5.
- Poláková, J. (edit.) *Mezinárodní dokumenty o ochraně kulturního dědictví*. 1. vyd. Editor J. Poláková. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2007. 235 s. ISBN 978-80-87104-14-9.
- Pacáková-Hošťálková, B. aj. *Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 1999, 521 s. ISBN 80-85983-55-9.

- Pavlačka, R. Zahradní úprava Jižní terasy zámku Konopiště, in. *Zahrada-park.krajina*, roč.13, č.4, 2003, s.20-22.
- Pavlačka, R. Historie zámeckého parku a zahrad Linhartovy, in. *Sborník Historické zahrady Kroměříž 2004, Vývoj zahradní kultury*, s.37-40. Kroměříž :Agentura BONUS, 2004. ISBN 80-86802-03-5
- Pavlačka, R. Náměšť na Hané – zajímavé poznatky za stavebně historického průzkumu a záměr obnovy. in. *Sborník Historické zahrady, parky a kulturní krajina – Severní Čechy 2003*, s.13-17. Česká Lípa : Agentura BONUS, 2003. ISBN 80-86802-01-9
- Pavlačka, R. Interpretace zahradního díla jako součást stavebně historického průzkumu a podklad pro investiční záměr. In. *Sborník Historické zahrady Kroměříž 2011, Zahrada jako umění, umění v zahradě*, s.81-83. Kroměříž : Klub UNESCO Kroměříž, 2011
- Pavlačka, R. Sady Československých legií v Hranicích. In. *Prameny a studie 42, Odkaz zahradního architekta Františka Thomayera*, s.91-95. Praha : Národní zemědělské muzeum Praha, 2009. ISBN 978-80-86874-14-2
- Pejchal, M., Krejčířík, P. Příspěvek k historii introdukce dřevin v Lednicko-valtickém areálu. *Acta Průhoniciana*. 95, 2010, s. 97–114. ISBN 978-80-85116-75-5, ISSN 0374-5651.
- Pejchal, M., Krejčířík, P. Příspěvek k historii pěstování domácích dřevin a jejich kultivarů v Lednicko-valtickém areálu. *Acta Průhoniciana*. 100, 2012, s. 99–107. ISBN 978-80-85116-75-5, ISSN 0374-5651.
- Pejchal, M. Plant components and authenticity of landscape architecture monuments. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*. 2011, vol. LIX, no. 6, s. 389–399.
- Rohde, M. *Pflege historischer Gärten: Theorie und Praxis*. Leipzig: Ed. Leipzig, 2008, 560 s. ISBN 978-3-361-00643-0.
- Sojková, E., Šiřina, P. *Hodnocení zeleň městských památkových zón - certifikovaná metodika*, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Průhonice, 2014, 32s.
- Šimek, P. Městská zeleň. Šrytr, P. aj. *Městské inženýrství*. 2 díl. Academia, 2001, s. 183-225. ISBN 80-200-0802-0.
- Volkman, T.(Ed.) Anforderungen an eine Dokumentation in der Gartendenkmalpflege / Hrsg. *Branderburgisches Landesamt für Denkmalpflege und Archäologisches Landesmuseum*. (Arbeitsmaterialien zur Denkmalpflege in Brandenburg ; 2). Petersberg : Michael Imhof, 2005. 24 s. -- ISBN 3-86568-107-7.
- Wimmer, C. A. *Bäume und Sträucher in historischen Gärten: Gehölzverwendung in Geschichte und Denkmalpflege*. Dresden: Verlag der Kunst, 2001, 256 s. ISBN 90-5705-148-6.
- Wimmer, C. A. Das Kreative in der Denkmalpflege. *Die Gartenkunst*, 19, 2007, č. 2, s. 363–373.

Wimmer, C. A.. *Lustwald, Beet und Rosenhügel: Geschichte der Pflanzenverwendung in der Gartenkunst*. Weimar: VDG, Verlag und Datenbank für Geisteswissenschaften, 2014, 431 s. ISBN 978-3-89739-749-1.

Připravované metodiky, zatím dostupné v konceptu

Olšan, J. aj. *Pasportizace památky zahradního umění*.

Křesadlová, L. aj. *Prostorová analýza památky zahradního umění*.

Olšan, J. aj. *Identifikace hodnot památky zahradního umění*.

Pejchal, M., Šimek, P. *Metodika hodnocení dřevin pro potřeby památkové péče*.

VI) SEZNAM PUBLIKACÍ PŘEDCHÁZEJÍCÍ VYPRACOVÁNÍ METODIKY

Metodice předcházelo vyhodnocení průzkumů k Palmovému skleníku v Lednici (2000) a spolupráce na SHP vily Tugendhat (2012) – části zahrada. Obě díla byla úspěšně zrealizována a obě realizace obnovy získaly Národní cenu za architekturu v kategorii Rekonstrukce.

Tyto díla byly publikovány, případně se jedná o výstupy autorských projektových dokumentací.

Krejčířík, P., Macek P. Stavebně-historický průzkum. *Zahrada – park – krajina*, 2003, č. 4.

Krejčířík, P. *Historický vývoj zámeckého parku v Lednici*, Lednice 2001.

Krejčířík, P. Historický vývoj zámeckého parku v Lednici a jeho interpretace. Část III. Historický vývoj zámeckého parku v Lednici. In Kolektiv. *Projekt obnovy zámeckého parku v Lednici na Moravě*. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, Zahradnická fakulta Lednice, Ústav biotechniky zeleně. 2003.

Krejčířík, P., Tošková, K. Stavebně-historický průzkum zahrady vily Tugendhat, Lednice 2001.

Krejčířík, P., Krejčíříková K. Památková obnova vegetace palmového skleníku zámku v Lednici. In *Zámecký palmový skleník*. Brno: Státní památkový ústav, 2002, s. 42–63. ISBN 80-85032-90-2.

Krejčířík, P., Krejčíříková, K. Zahrady vily Greta a Fritze Tugendhatových. *Zahrada-park-krajina*, 2002, roč. 12, č. 5.

Krejčířík, P. Stavebně-historický průzkum – historický vývoj památky zahradního umění a jeho interpretace. In Krejčířík, P. (edit.) *Krajinářská architektura a proměny historických prostorů*. 1. vyd. Lednice: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2004, s. 11--17. ISBN 80-7157-823-1.

- Krejčířík, P. Zadání památkového záměru obnovy Květné zahrady v Kroměříži. In *Historické zahrady Kroměříž 2008: co ohrožuje historické památky*. Kroměříž: Klub UNESCO Kroměříž, 2008, s. 51--54.
- Krejčířiková, K., Krejčířík, P. Zahrada vily Tugendhat. *Zprávy památkové péče*, 2013. sv. 73, č. 4, s. 324--327. ISSN 1210-5538.
- Pavlačka, R. Zámek Čechy pod Kosířem: rekonstrukce a využití objektů a revitalizace parku: projektová dokumentace, Olomouc, 2010.
- Pavlačka, R. aj. Obnova sadů československých legií v Hranicích: projektová dokumentace, 2010.
- Pavlačka, R. aj. Obnova zámeckého parku v Náměšti na Hané: projektová dokumentace, 2009.
- Pejchal, M. Regenerace vzrostlých dřevin a jejich porostů. In *O historických zahradách a parcích, Valtice 1994*. Brno: Památkový ústav v Brně, 1995a, s. 7–13.
- Pejchal, M. Sortiment dřevin v památkách zahradní architektury. In *Městské historické parky*. Olomouc: Památkový ústav v Olomouci, 1995b, s. 65–70.
- Pejchal, M. Rostliny a čas v zahradní a krajinářské architektuře. In *Čas v životě, zahradě, krajině*. Praha: Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, 2005, s. 17–21. ISBN 80902910-9-0.
- Pejchal, M. Staré stromy v zahraničí a krajinářské architektuře - radost i starost. In *Strom pro život - život pro strom V*. Praha: Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, 2007, s. 7–12. ISBN 978-80-86950-02-0.
- Pejchal, M. Specifika rostlinných prvků v péči o památky zahradního umění. In *Trendy a tradice 2008 : Lednice 15. – 16. září 2008*. Lednice: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Zahradnická fakulta, 2008, s. 77–84. ISBN 978-80-7399-510-2.
- Pejchal, M. Plant components and authenticity of landscape architecture monuments. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendeliana Brunensis*, vol. LIX, 2011, no. 6, s. 389–399.
- Pejchal, M. Creativity in Care of Landscape Architecture Monuments. In Supuka, J., Bihuňová, M. (Editors). *Settlement-Park-Landscape V.: Revitalisation of Green Urban Open Spaces with Consideration to Changing Environment*. 1. Edition. Nitra: Slovak University of Agriculture in Nitra, 2011, s. 227 –239. ISBN 978-80-552-0540-3.

Pejchal, M., Krejčířík, P. Instandhaltung und Instandsetzung von Gehölzelementen im Schlosspark in Lednice. In *Strategien der Gehölzverwendung im Landschaftsgarten*. Regensburg: Stadt Regensburg, Gartenamt, 2013, s. 33–40.

Pejchal, M., Šimek, P. Evaluation of potential of woody species vegetation components in objects of landscape architecture. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae. Brunensis*, LX, 2012, No. 8, s. 199–204.

Šimek, P., Pejchal, M., Krejčířík, P. Výsledky dendrologického průzkumu podzámecké zahrady v Kroměříži. In *Historické zahrady Kroměříž 2004 : vývoj zahradní kultury*. Hrdějovice: Agentura Bonus, 2004, s. 27–30. ISBN 80-86802-03-5.

Šimek, P. aj. *Projekt obnovy zámeckého parku v Lednici na Moravě*. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, Zahradnická fakulta Lednice, Ústav biotechniky zeleně. 2003.

Přílohy:

Obr. č. 1 Rozbor programové náplně, provozu a kompozice, Pavlačka (2010)

Obr. č. 2 Fáze vývoje zahrady, Krejčířík(2003)

Obr. č. 3 Rozbory detailů, Krejčířík(2003)

Obr. č. 4 Analýza vyobrazení a fotodokumentace, Krejčířík a Krejčíříková (2002)

Obr. č. 5 Analýza pasportu vegetačních prvků Šimek aj. (2003)

Obr. č. 6 Výkres asanací a nevhodných prvků a závad Šimek aj. (2003)

**Etapa barokní zahrady
1708 - 1797**

Legenda

- A** zámek
- B** oranžerie (na plánech až po roce 1835)
- C** stavba na místě Mánesova pavilonu (postaven údajně až 1840 - 1843)
- D** ovocná zahrada
- E** zahrada pravděpodobně užitková i okrasná s komponovaným kopcem
- F** bazén na vodním kanálu
- G** pravidelný parter

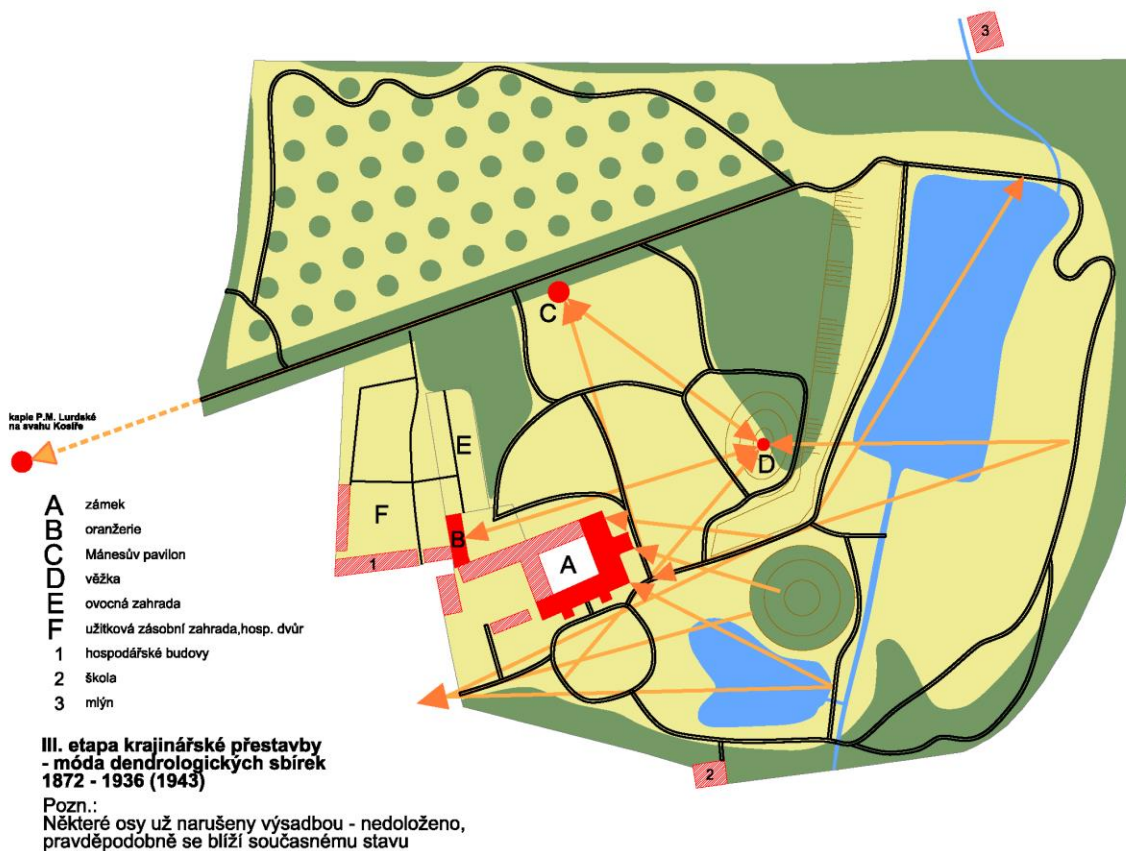
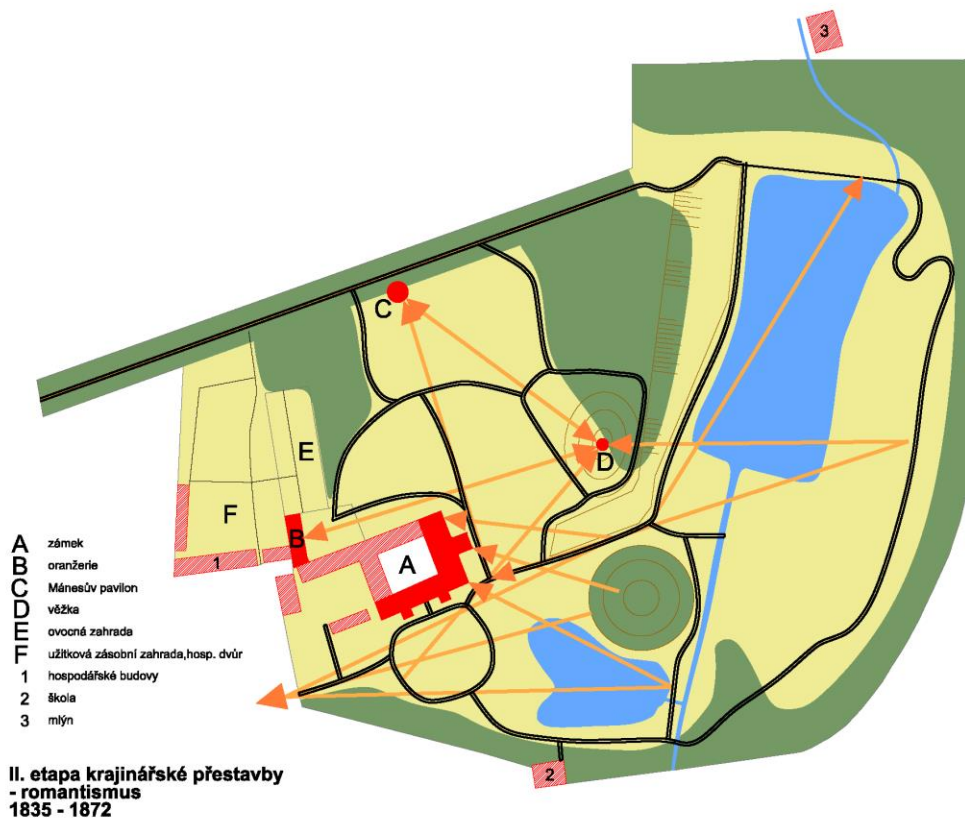
**1. etapa krajinná přestavby
- angločínský styl
1797 - 1835**

Legenda

- A** zámek
- B** oranžerie (na plánu až po roce 1835)
- C** stavba na místě Mánesova pavilonu (postaven údajně až 1840 - 1843)
- D** ovocná zahrada
- E** zahrada pravděpodobně užitková i okrasná s komponovaným kopcem
- F** bazén na vodním kanálu
- G** pravidelný parter
- 1** hospodářské budovy
- 2** škola
- 3** hospod. budovy, mlýn

Obr. č. 1a Rozbor programové náplně, provozu a kompozice

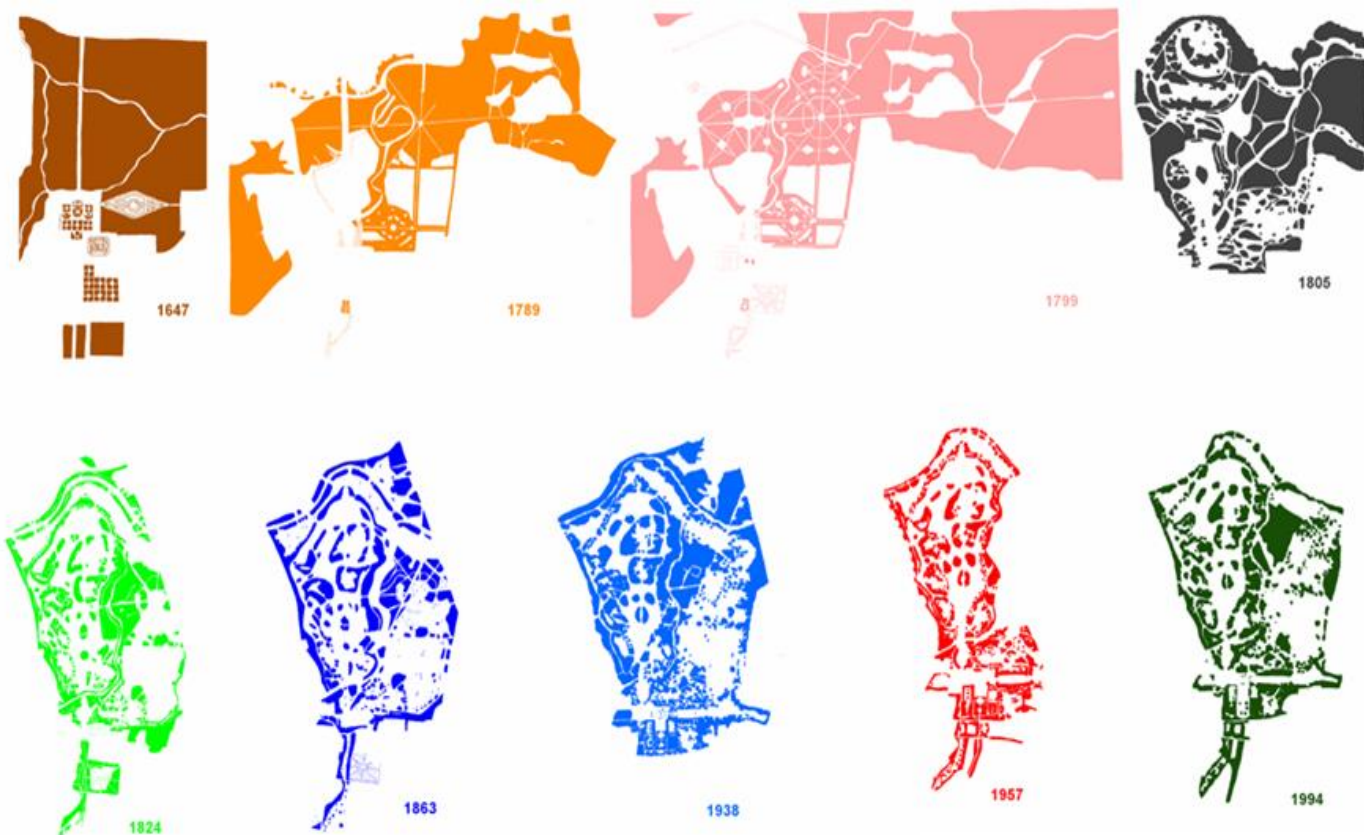
Obr. č. 1b Rozbor programové náplně, provozu a kompozice

Legenda

- základní matrice
- stavby a objekty (nebo jejich části) významně se uplatňující v kompozici
- ▨ stavby a objekty doplňující kompozici nebo důležité pro vymezení prostoru v kompozici
- ▨ ostatní zástavba (pokud je důvod ji vyznačit)
- kompozičně významný otevřený prostor (např. parter, centrální louka apod.)
- kompozičně významná hmota porostů - uzavřený prostor
- prostor polootevřený - rozvolněná zeleň, solitery
- otevřený travnatý prostor (pokud je nutné odlišit od otevřeného prostoru)
- vodní plochy (lze také prezentovat jako volný otevřený prostor)
- alej
- linie stromů, živá stěna, živý plot
- významné, kompozici determinující komunikace
- ostatní komunikace (pokud je důvod je vyznačit)
- základní osy kompozice/pohledy, průhledy a výhledy s vyznačením směru (orientace)
- doplňkové osy kompozice (jen důležité)/pohledy, průhledy a výhledy s vyznačením směru (orientace)
- zaniklé a málo čitelné osy kompozice/pohledy, průhledy a výhledy s vyznačením směru (orientace)
- výchozí bod, směr a úhel pohledu, orientace komponovaného obrazu apod.
- 1 stanoviště, bod zájmu
očíslování fotodokumentární prezentace, vizualizace, osy, pohledu, průhledu apod.
- A označení základních objektů a kompozičních celků
- 1 označení doplňujících objektů
- vyznačení stromu (jen v případě vyznačení rytmu, rastru, akcentu)

Obr. č. 1c Rozbor programové naplně, provozu a kompozice

Obr. č. 2 Fáze vývoje zahrady

1799

1824

1863

1824

1863

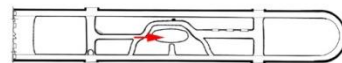
1938

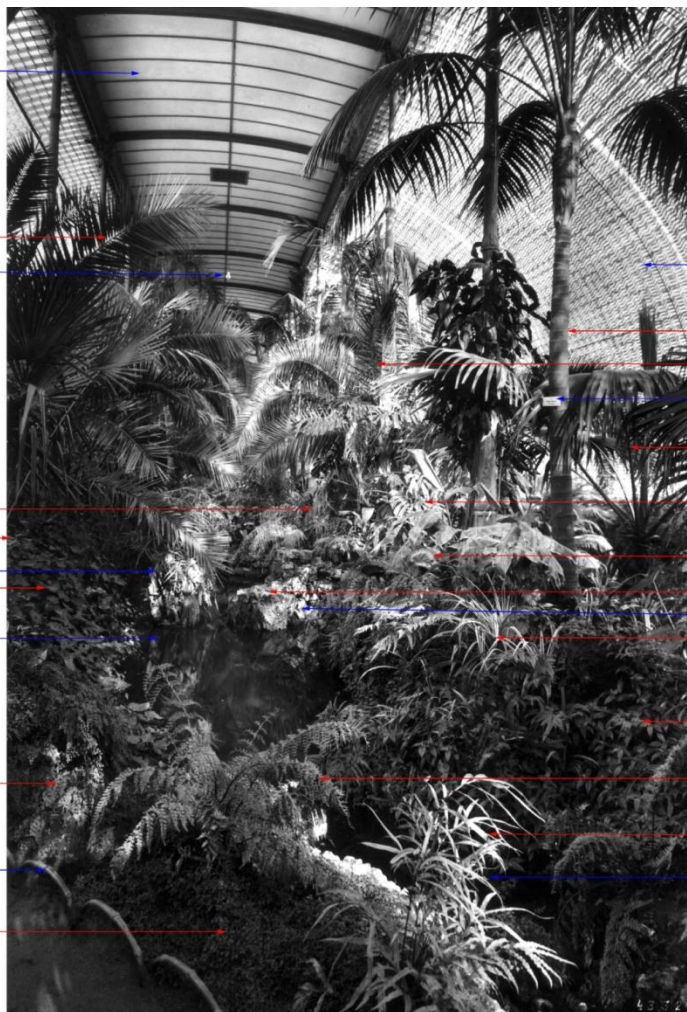
1994

Strop je bez větracích otvorů, jen na stropu mezi portály je zachována okrasná mříž, dva větrací otvory (bez okrasné mříže) jsou zachovány i přes tři segmenty stropu od každého z portálů

Historické fotografie - rozbor

Místo fotografování

Phoenix

Žárovka

Stínovky

Howea belmoreana

Phoenix

Jmenovka rostlin typ II.

Livistona

Monstera

Asplenium viviparium

Artefakt

Begonia rex

Adiantum

Kameny modelující břeh jezírka

Chlorophytum

Jezírko má tvar oválu, uprostřed je artefakt osázený rostlinami, tvar jezírka je domoledován kameny

Tradescantia

Adiantum

Asplenium viviparium

Pteris cretica 'Major'

Kovové obruby

Z jezírka vytékal potok

Selaginella

Snímek č.8
Rok: 1947

Obr. č. 4 Analýza vyobrazení a fotodokumentace

	Zapojená skupina stromů		Rozvolněná skupina keřů
	Rozvolněná skupina stromů		Luční porosty, trávníky
	Zapojená skupina keřů		Záhony bylin

Obr. č. 5 Analýza pasportu vegetačních prvků

	Obnovné pěstební zásahy
	Navrácení vegetačních prvků
	Asanace vegetačních prvků

Obr. č. 6 Výkres asanačních nevhodných prvků a závad

Ministerstvo kultury, Maltézské náměstí 1, Praha 1,
Odbor výzkumu a vývoje

Č.j. MK 15589/2016 OVV
Sp. Zn. MK-S 134/2016 OVV

v y d á v á

OSVĚDČENÍ

č. 90

o uznání uplatněné Certifikované metodiky
v souladu s podmínkami „Metodiky hodnocení výsledků výzkumu a vývoje“

Název metodiky: *Architektonicko-historický průzkum památky krajinářské architektury*

Autorský kolektiv: *Ing. Přemysl Krejčířík, Ph.D., prof. Ing. Miloš Pejchal, CSc.*

Příjemce podpory, na jehož základě byla metodika vytvořena: *Mendelova univerzita v Brně*

Dedikace : *Projekt Programu NAKI „Metody a nástroje krajinářské architektury pro rozvoj území“*
Identifikační kód DF11P01OVV019

Uživatelé metodiky v praxi:

- *zpracovatelé architektonicko-historických průzkumů na poli památek krajinářské architektury*
- *představitelé státní správy a samosprávy v oblasti památkové péče (na úrovni odborné i výkonné)*
- *krajinářští architekti, architekti urbanisté, projektanti, investoři, správci areálů i vlastníci památek*
- *pedagogové a studenti relevantních oborů vysokého školství*
- *historici umění, archiváři, ekologové*
- *širší odborná veřejnost*

V Praze dne 01. 03. 2016

J. Dvořáková

Ing. Martina Dvořáková
ředitelka Oboru výzkumu a vývoje

